

FÖLDTAN

A mélyszerkezetet jelentősen befolyásolja, hogy a kistáj közepén fut a Balatoni vonal, melynek északi és déli felén eltérő az alapkőzet. É-ra a mélyebb rétegekben triász és perm sekélytengeri mészkő és dolomit, valamint karbon gránit, továbbá devon és szilur metamorf kőzetek alkotják, a D-i részen pedig más jellegű újpaleozoos és mezozoos képződmények dominálnak. A középső sávban eocén szubvulkáni testek találhatók. Ez a vidék a kőolajbányászat bölcsője (1930-as években virágzott); a szénhidrogén-előfordulások a alsó-pannon homok és homokkőrétegekhez kapcsolódnak.

ÉGHAJLAT

Az éghajlati viszonyokat tekintve a mediterrán és az alpesi klímahatások kedvező arányban vannak jelen, így viszonylag kiegyenlített, mérsékelt hűvös és mérsékelt nedves. Az évi középhőmérséklet 10,0-10,5 °C között alakul, a januári középhőmérséklet -1,0 és -0,5 °C közötti, míg a júliusi középhőmérséklet 20,0-20,5 °C. Az éves napfénytartam 1900-1950 óra. A nyári napok átlagos száma (azok a napok, amelyeken a napi maximum eléri a 25 °C-ot) 70-80 nap, a téli napoké 20-25 (amikor nem emelkedik fagypont fölé a hőmérséklet). A csapadék évi összege 750-800 mm, ennek eloszlása a következő: a tavaszi időszakban 170-180 mm, nyáron a legtöbb, 230-240 mm, az őszi 200 fölötti, télen a legkevesebb, 120-130 mm. Az uralkodó szélirány az É-i és D-i, melyek átlagos erőssége 2-2,5 km/h.

VÍZRAJZ

Bő lefolyású terület, a Mura vízgyűjtője. Lisperzentadorján a Szentadorjáni-patak (11 km, 45 km²) halad keresztül, melybe a maróci szőlőhegy felől, a Béke utcával és a Rákóczi utcával párhuzamosan futó időszakos vízmosások torkollanak.

Az itteni vízfolyások különleges adottsága, hogy ősszel is lehetnek árvizeik, bár azok leginkább nyár elején jelennek meg, míg a kisvizek a nyár végén.

NÖVÉNYZET

A dombvidék potenciális erdőterület, a természetes növénytakaró illír jellegű bükkös társulás. A völgyaljakban gyertyános-tölgyesek és égerligetek is kialakultak. Az emberi tevékenység hatására a völgyekben a kaszálórétek, a dombokon a zártkertek értek el jelentős térfoglalást. Az erdei flórában hangsúlyos szerepük van a nyugat-dunántúli elemeknek (erdei ciklámen - *Cyclamen purpurascens*, erdei galaj - *Galium sylvaticum*, magyar varfű - *Knautia drymeia*) és a szubmediterrán fajoknak (zalai bükköny - *Vicia oroboides*, tarka lednek - *Lathyrus venetus*, pirító gyökér - *Tamus communis*).

A település területének közel egyharmada erdőterület, ezek többnyire természetesen erdők. Fő erdőalkotó fafaj a gyertyán és a bükk, a kocsánytalan és kocsányos tölgyvel elegyesen juharral és a természetes módon előforduló erdei fenyővel és a lucfenyővel. Idegenhonos fajok, mint az akác, fekete fenyő és nemes nyár megjelennek, de kisebb kiterjedésben.

A környéken előforduló patak völgyek menti gyepek, és a mészkerülő, üde lomboserdők értékes társulások hazai viszonylatban is, hiszen a helyi klíma és a kismértékű bolygatottság együttesen meghatározzák ezek jelenlétét, meglétét.

TALAJOK

A területen periglaciális (jégkorszaki) agyag és vályog alapkőzeten képződött pszeudoglejes barna erdőtalajok jellemzőek, melyek vályog mechanikai összetételűek és rossz vízgazdálkodásúak. Termékenységük gyenge, ezért többnyire erdőként, illetve szőlőterületként hasznosítottak. A vízfolyások mentén karbonátmentes öntéstalajok, kisebb részben lápos réti talajok jöttek létre, ezek agyagos vályog vagy vályog mechanikai összetételűek, közepes vízvezető és jó víztároló képesség jellemzi őket. Elsősorban rétként vagy szántóként hasznosítottak.

TÁJHASZNÁLAT, TÁJSZERKEZET VIZSGÁLATA

TÁJTÖRTÉNETI VIZSGÁLAT

*Forrás: A község hivatalos honlapja (2024.09.19.)
(lispeszentadorjan.hu)*

link: [Történelem – Lispeszentadorján](#)

Lispeszentadorjáni Kulturális és Sport Egyesület honlapja (2024.09.19.) link:[Lispeszentadorjáni Kulturális és Sport Egyesület](#)

A települést 1937 óta ismerhetjük a mai nevén Lispeszentadorjánként, ugyanis ebben az évben jött létre három szomszédos település egyesüléséből: Lispéből, Szentadorjánból és Erdőhátból. 1024-ben Szent István király a falut a zalavári apátságnak adományozta.

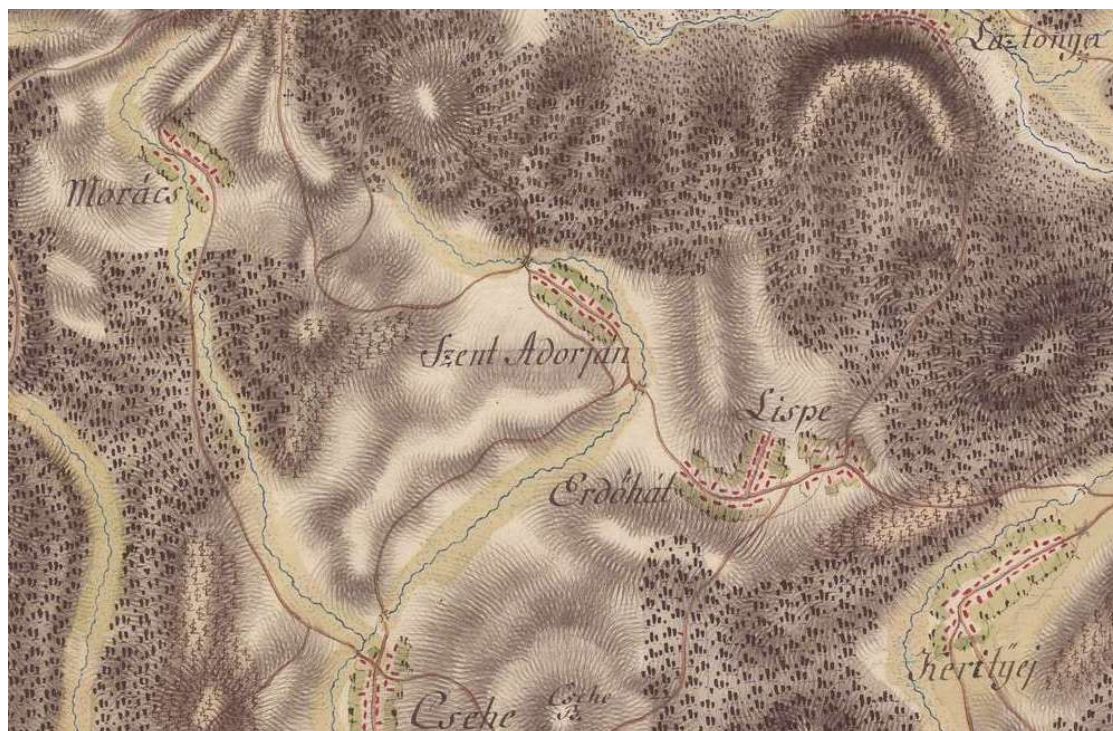
Szentadorján településrészt feltehetően székelyek alapították. A szentadorjáni temetőben egykor kolostor állt, melyet az idők folyamán templáriusok (templomos lovagok), a johannita és a pálos rend is laktak. Valaha a község is ott feküdt, ugyanis a falu, mint ahogy a zalai települések többsége, eredendően dombhátra települt, lakosai csak később húzódtak le a völgybe. A néphagyomány szerint a kolostort a torhaji várral egy földalatti folyosó kötötte össze.

Lispe 1308-ban még a Lipcsei család birtoka volt, később 1718-tól a Czigány család birtokába került, akiknek leszármazottai ma is a faluban élnek. A Lipcseieknek nemesi kúriája állt a faluban, de rajtuk kívül voltak még itt földjeik a Bánffyknak és a Tolmácsiaknak is. Erdőhát települését csak később 1375-ben említik először, akkor is, mint a Bánffy és a Lipcsei családok birtokát.

A török kor után a 18. században kezdett a népesség újra növekedni. A kőolajmezők feltárásáig, 1937-ig, a település lakossága elsősorban állattenyésztésből és földművelésből élt. A szénhidrogénbányászat a környéken jelentősen fellendítette a gazdaságot, ami hozzájárult a helyiek életkörülményeinek javulásához. Ezekben az években Lispeszentadorjában plébánia, iskola, posta és körjegyzőség működött, az '50-es években pedig művelődési ház épült és óvoda kezdte meg működését.

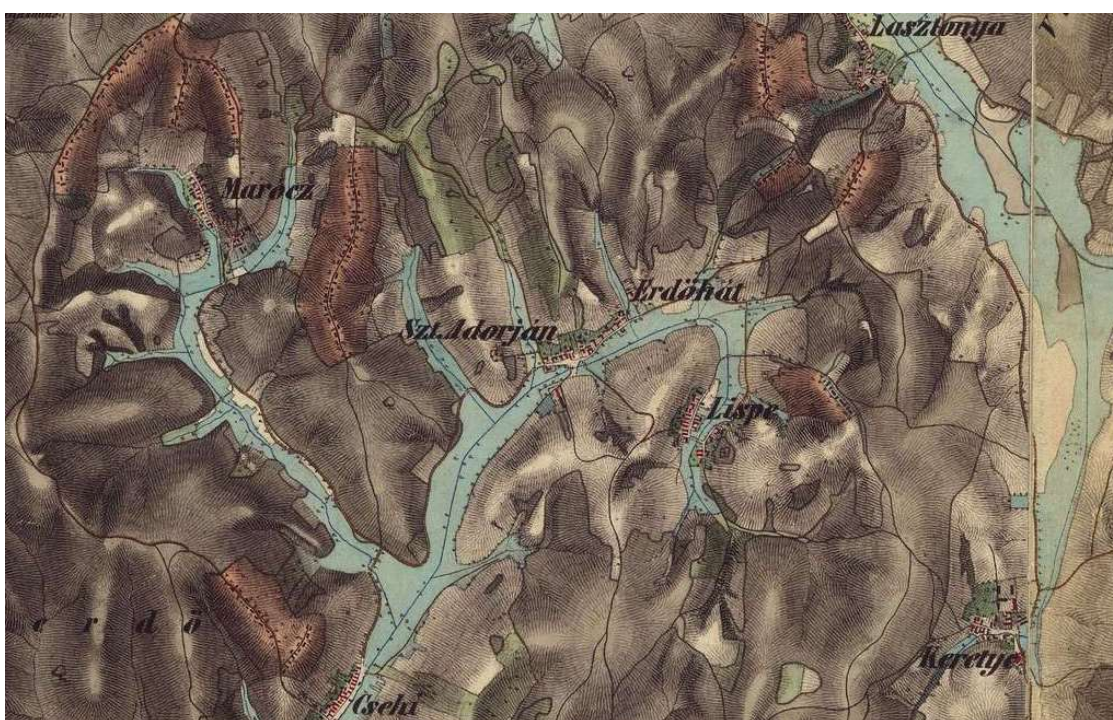
1960 után az 1000 lelket számláló község népessége az elvándorlás és az elöregedés következtében folyamatosan és egyre fokozódó mértékben csökkent, 2001-ben az állandó lakosok száma már csak 353 fő volt, 2005-ben pedig 334 fő. A népességcsökkenés következtében a falu több intézményét felszámolták. A rendszerváltás után azonban új lendületet vett a község fejlődése. Önálló önkormányzat alakult, bár a körjegyzőség központja Bázakerettyén maradt. Öt község összefogásával – köztük Lispeszentadorján részvételével – megépült a Maróci-víztározó.

ELSŐ KATONAI FELMÉRÉS (1784)



Enyhébb lankákon kialakult település, a Szentadorjáni-patak mentén. A meredekebb lejtőket erdők borítják, addig szántóterületek érnek, a patak menti területeken gyepterületeket találunk. A határban, délkeleti kiettségű domboldalba szőlőterületek vannak. Az Első Katonai Felmérésen a pár lakóházból álló településrészek Szentadorján, Erdőhát és Lispe néven szerepelnek. A szentadorjáni lakóházak a Maróc felé vezető útra fűződnek fel. Az úthálózat a patak völgyében halad a Mura irányáig, illetve Maróc felé és Bázakerettye irányában van útkapcsolat.

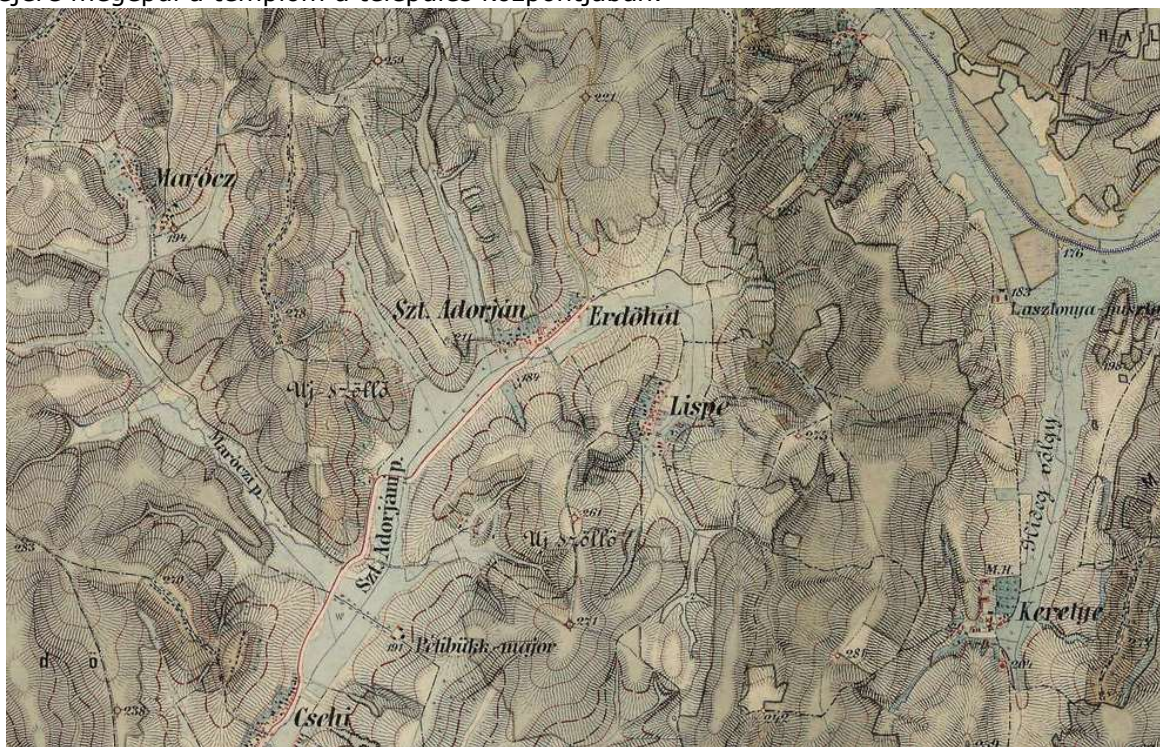
MÁSODIK KATONAI FELMÉRÉS (1852-55)



A Második Katonai Felmérése szépen kirajzolódik az akkori tájhasználat. A Szentadorjáni településrész házai ezen a térképen csak a patak egyik felén jelennek meg, az Erdőhát felől vezető út mentén. A lakóházak jellegzetes L-alakúak, mely lakóterre és gazdasági, állattartásra alkalmas egységre osztható. A telkek végében a háztáji kertek húzódnak. Az alacsony, patakmenti területek halványkék színnel ábrázolt részei kaszálórétként hasznosítottak, elszórtan a vízfolyást kísérő fákkal. A magasabb térszínek lankáin terülnek el a hagyásfás legelőterületek. A maróci határban, a dombháti szőlőterületeken megjelennek a szőlőműveléshez kapcsolódó gazdasági épületek. A településeket körülvevő egységes erdőterületeket fokozatosan irtják szántó és legelőterület nyerése céljából. Az úthálózat sűrűsödik, a fő irányok Lasztonya és a Mura térségét összekötő út, illetve a Maróc felé vezető út.

HARMADIK KATONAI FELMÉRÉS (1879)

Jelentős változás nem történik a tájhasználat és a lakóházak tekintetében sem. Új szőlőterületek jelennek meg a maróci szőlőhegy folytatásában, illetve Lispétől délre. A Harmadik Katonai Felmérés idejére megépül a templom a település központjában.

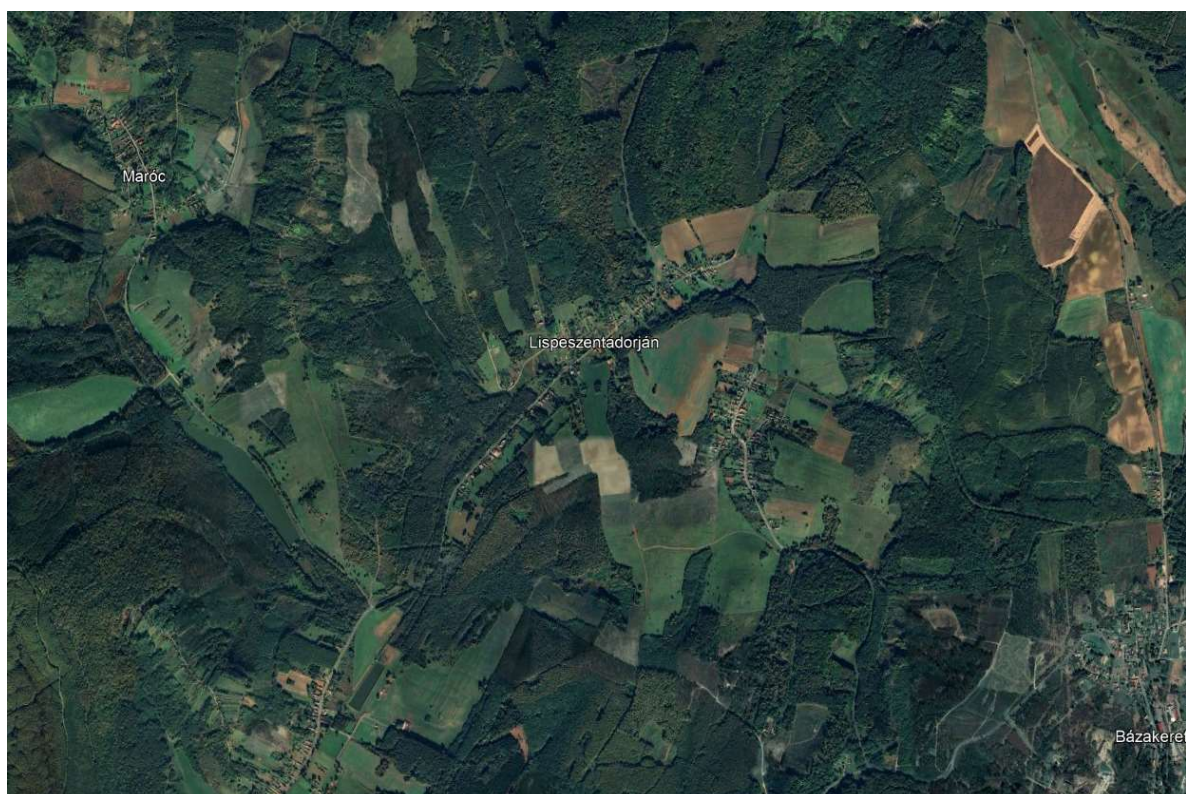


MAGYARORSZÁG KATONAI FELMÉRÉSE (1941) Lakóházakkal bővül a település a mai Dózsa György út mentén, Lispén és a Szentadorjáni településrészen az út patak felőli oldalán is épülnek lakóházak. Jelölt a lispei kápolna is. A patakmenti gyepterületek fennmaradtak, de az erdőterületek jelentős mértékben visszaszorultak.



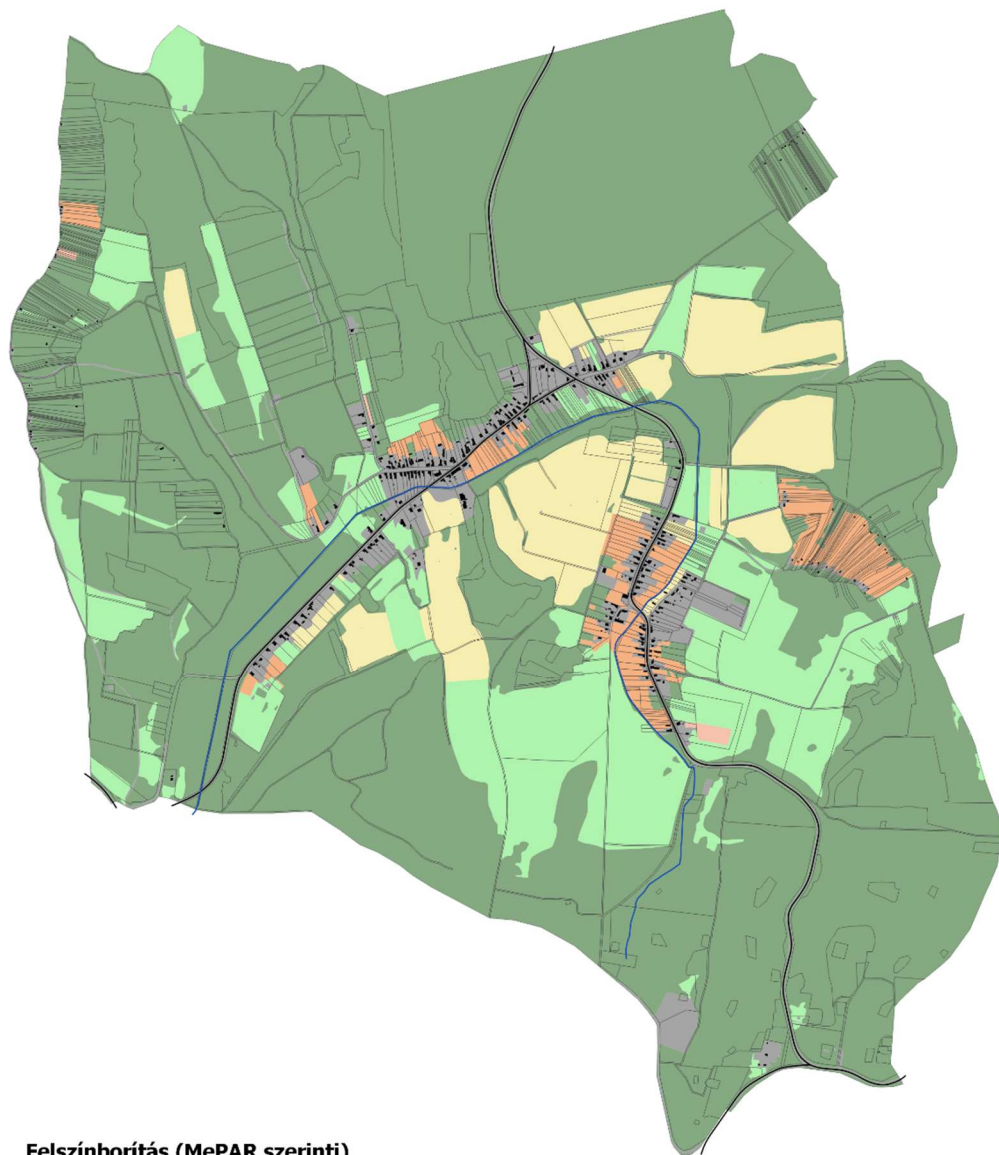
LISPESZENTADORJÁN NAPJAINKBAN (2022)

Napjainkra változatos, mozaikos tájszerkezet alakult ki. Az erdőterületek aránya növekedett, szántóterületeké jelentősen csökkent, a magasabb térszíneken lévő gyepek és szántóterületek az időszakos kivízfolyások mentén, mozaikosan megmaradtak. Még napjainkban is magas a gyepterületek aránya. A szőlőterületek visszaszorultak, többségük beerdősült. A település a meglévő úthálózat mentén, elsősorban É-D-i irányban bővült lakóházakkal.



TÁJHASZNÁLAT ÉRTÉKELÉSE

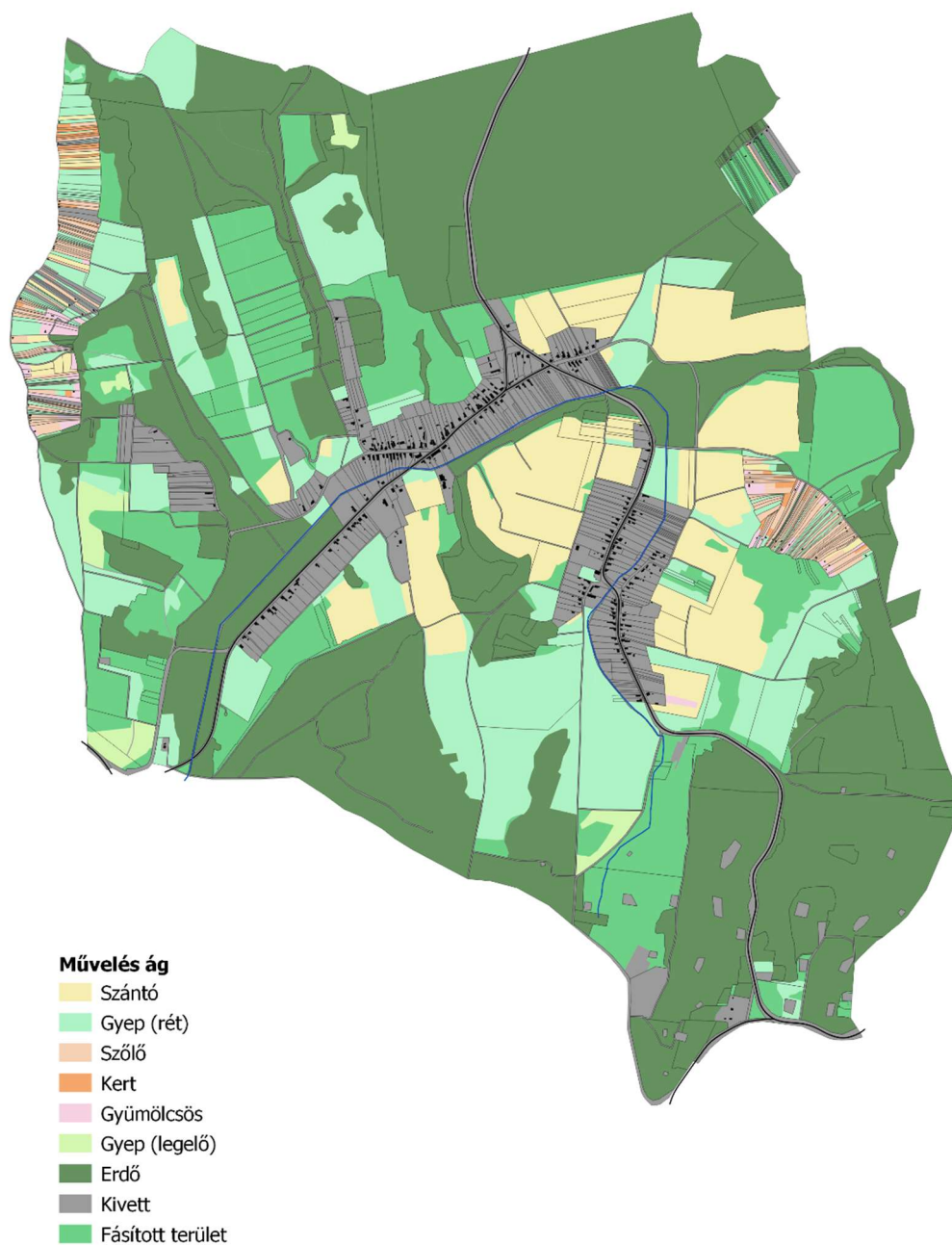
A tájhasználat a domborzati és talajadottságokhoz alkalmazkodik. Az állattartás ugyan visszaszorult, de még így is jelentős kiterjedésűek a gyepterületek, míg a szőlőművelés ezen a részen szinte teljesen megszűnt. Előtérbe került az erdőgazdálkodás, széles területeket foglalnak el az őshonos fajok alkotta, tájra jellemző erdőtársulások. Nem jellemző szembetűnő tájhasználati konfliktus megléte.



Felszínborítás (MePAR szerinti)

- Szántó
- Gyep
- Állandó kultúra (ültetvény)
- Természetes növényzettel borított terület
- Mesterséges felszín
- Elsősorban nem mezőgazdasági hasznosítású, kistáblás területek

Lisszentadorján felszínborítása Forrás: Mepar felszínborításadatszolgáltatás



Lispeszentadorján művelési ág szerinti felosztása (Lechner Adatszolgáltatás, 2024.)

VÉDETT, VÉDENDŐ TÁJI-, TERMÉSZETI ÉRTÉKEK, TERÜLETEK

VÉDETT TÁJI ÉRTÉKEK

Tájképvédelmi terület övezete

A Megyei Területrendezési Terv a sárgával jelölt részeket a tájképvédelmi területébe sorolja. A sajátos aprófalvas jelleg, a beépítés módja, a tájszerkezet és a tájhasználat indokolja a teljes területnek tájképvédelmi övezetbe való sorolását. A dombvidéki jelleg miatt a rálátások is nagyobbak, így a táj vizuális szempontból is érzékenyebb.

A Magyarország és egyes kiemelt térségeinek területrendezési tervéről szóló 2018. évi CXXXIX törvény alapján a tájképvédelmi övezetre vonatkozó szabályozást a területrendezésért felelős miniszter külön rendeletben állapítja meg. Ez a rendelet a 9/2019. (VI. 14.) MvM rendelet, mely a területrendezési tervek készítésének és alkalmazásának kiegészítő szabályozásáról szól. E rendelet 4. §-a határozza meg a tájképvédelmi terület övezetére vonatkozó országos előírásokat a következők szerint:



4. Tájképvédelmi terület övezete

4. § (1) A tájképvédelmi terület övezete területére a megye területrendezési tervének megalapozó munkarésze keretében meg kell határozni a tájjelleg térségi jellemzőit, valamint a település teljes közigazgatási területére készülő településrendezési eszköz megalapozó vizsgálata keretében meg kell határozni a tájjelleg megőrzendő elemeit, elemegyütteseit, valamint a tájképi egység és a hagyományos tájhasználat helyi jellemzőit.

(2) A tájképvédelmi terület övezetével érintett területre a tájképi egység, a hagyományos tájhasználat fennmaradása, valamint a tájba illesztés biztosítása érdekében - a településképi védelméről szóló törvény vagy annak felhatalmazása alapján kiadott jogszabály eltérő rendelkezésének hiányában - meg kell határozni

a) a településrendezési eszközökben a területfelhasználás és az építés helyi rendjének egyedi szabályait,

b) a településképi védelméről szóló 2016. évi LXXIV. törvény 2. § (2) bekezdése szerinti településképi rendeletben (a továbbiakban: településképi rendelet) a településképi követelményeket.

(3) A tájképvédelmi terület övezetében bányászati tevékenység folytatása a bányászati szempontból kivett helyekre vonatkozó előírások alkalmazásával engedélyezhető.

(4) A tájképvédelmi terület övezetében a közlekedési, elektronikus hírközlési és energetikai infrastruktúra-hálózatokat, továbbá az erőműveket a tájképi egység megőrzését és a hagyományos tájhasználat fennmaradását nem veszélyeztető műszaki megoldások alkalmazásával kell megvalósítani.

A Zala Megyei Közgyűlés 8/2019. (IX.27.) rendelete Zala megye területrendezési szabályzatáról, térségi Szerkezeti Tervéről és övezeteiről rendelkezik a térségi övezetek területi lehatárolásáról

4. § (1) A vármegye Térségi Övezeteinek területét M=1:100.000 méretarányban a rendelet 3.1.-3.16. mellékletei tartalmazzák az alábbiak szerint az országos övezetek a következők: 3.1. Ökológiai hálózat magterületének övezete, 3.2. Ökológiai hálózat ökológiai folyosójának övezete, 3.3. Ökológiai hálózat puffertérületének övezete, 3.4. Kiváló termőhelyi adottságú szántók övezete, 3.5. Jó

termőhelyi adottságú szántók övezete, 3.6. Erdők övezete, 3.7. Erdőtelepítésre javasolt terület övezete, 3.8. Tájképvédelmi terület övezete, 3.9. Világörökségi és világörökségi várományos területek övezete, 3.10. Víztisztaság-védelmi terület övezete, 3.11. Nagyvízi meder övezete, 3.12. Honvédelmi és katonai célú terület övezete, a vármegyei övezetek a következők: 3.13. Ásványi nyersanyagvagyon övezete, 3.14. Földtani veszélyforrás terület övezete, egyedileg meghatározott vármegyei övezetek: 3.15. Gazdaságfejlesztési és innovációs övezet, 3.16. Kiemelt turisztikai övezet.

A Magyarország és egyes kiemelt térségeinek területrendezési tervéről szóló 2018. évi CXXXIX. törvény rendelkezik a térségi övezetek lehatárolására vonatkozóan. A 23. § (2) bekezdése az alábbiakat írja elő:

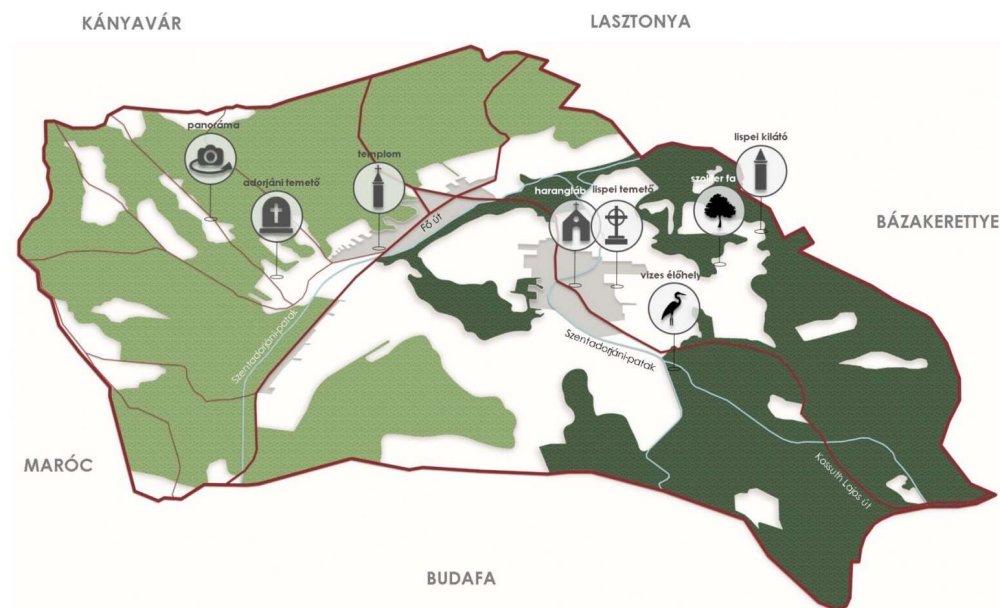
(2) A településrendezési eszközök készítésénél a kiemelt térségi és megyei területrendezési terv térségi övezeteinek lehatárolásához képest a térségi övezetek csak - az e törvény felhatalmazása alapján kiadott kormányrendeletben meghatározott - illetékes államigazgatási szervek egyetértése esetén változtathatók meg, kivéve a 22. § szerinti esetet. Ha az illetékes államigazgatási szervnek a térségi övezet lehatárolására vonatkozó adatszolgáltatása eltér az OTTrT-ben, a területrendezésért felelős miniszter 19. § (4) bekezdése szerinti rendeletében, illetve a kiemelt térségi és megyei területrendezési tervben meghatározott övezeti lehatárolástól, a településrendezési eszköz készítése során a települési önkormányzat számára kedvezőbb lehatárolás szerepeltethető, kivéve, ha az jogszabályba ütközik.

Egyedi tájérték

Egyedi tájértéknek a tájra jellemző természeti érték, képződmény, vagy az emberi tevékenységgel létrehozott tájalkotó elem, amelynek természeti, történelmi, kultúrtörténeti, tudományos, vagy esztétikai szempontból a társadalom számára jelentősége van.

Az alábbi ábra forrása: Bubics Benedek (2021.11.03.) Érték a tájban-Egyedi tájérték felmérés Lisszeszentadorjá településén. A Balaton Felvidéki Nemzeti Park hivatalos honlapja link: [Érték a tájban – Egyedi tájérték felmérés Lisszeszentadorján településén \(bfnp.hu\)](#) (2024.09.19.)

LISZESZENTADORJÁN KÖZSÉG EGYEDI TÁJÉRTÉKEINEK KATASZTERE MADÁRTÁVLABÓL





Harangláb Lispén



Szentadorjáni templom



Kilátás a szőlőkre és a tájra



Szőlőhegyi prészáz

**NEMZETI ÉS NEMZETKÖZI TERMÉSZETVÉDELMI OLTALOM ALATT ÁLLÓ VAGY VÉDELEMRE
TERVEZETT TERÜLET, ÉRTÉK, EMLÉK
VÉDETT, VÉDENDŐ TÁJI-, TERMÉSZETI ÉRTÉKEK, TERÜLETEK**

Nemzetközi jelentőségű védett természeti terület

„A bioszféra-rezervátumok azon jellegzetes szárazföldi és tengerparti ökoszisztémák, amelyek az UNESCO Ember és Bioszféra Programja (MAB) keretében nemzetközileg elismertek.” Környezetvédelmi Lexikon (2002)

A hazai 6 bioszféra rezervátumból a Mura–Dráva–Duna Határon Átnyúló Bioszféra-rezervátum területére esik a település egésze.

Bioszféra rezervátumoknak hármass zónarendszere van: magterület, védőövezet és átmeneti övezet. Lisperzentadorján teljes területe az átmeneti övezetbe tartozik.

„Átmeneti övezet: Az átmeneti zónák a természeti erőforrások fenntartható használatának bemutató területei, rajtuk mezőgazdasági és egyéb emberi tevékenység is folyhat a helyi közösségek, a természetvédelmi szervezetek, kutatók, civil szervezetek és magánszemélyek együttműködésével. Jellemzően nem védett területen helyezkednek el, jogi korlátozás a MAB státuszból következően nem vonatkozik rájuk. A rajtuk folyó tevékenységekbe a kezelők minél jobban igyekeznek bevonni a helyi közösségeket is.”



Országos jelentőségű védett természeti terület

A település területét nem érinti országos jelentőségű védett természeti terület.

Helyi jelentőségű védett természeti terület

Helyi jelentőségű védett természeti terület nincs a település területén.

Ex lege védett természeti értékek

A település területén nem található ex lege védett természeti értékek.

Natura 2000 hálózat

A település területe nem része a Natura 2000 hálózatnak.

Országos Ökológiai Hálózat

A Lisperzentadorjánon található hálózati elemek az ökológiai folyosó kategóriát fedik le. Ökológiai folyosó övezetébe sorolták a Szentadorjáni-patak vonalát, hiszen vonalas jellegénél fogva fontos összekötő szerepe van az élőhelyek között. A településen az erdőterületeket kapcsolja össze. Az összefüggő erdőterületek nagy része szintén ökológiai folyosó kategóriába lett sorolva.

14. Ökológiai hálózat ökológiai folyosójának övezete

26. § (1) Az ökológiai hálózat ökológiai folyosójának övezetében - kivéve, ahol az Ország Szerkezeti Terve, a Budapesti Agglomeráció Szerkezeti Terve vagy a Balaton Kiemelt Üdülőkörzet Szerkezeti Terve települési térséget határoz meg - csak olyan megyei területfelhasználási kategória és megyei övezet, valamint a településrendezési eszközökben olyan övezet és építési övezet jelölhető ki, amely az ökológiai hálózat magterülete és az ökológiai hálózat ökológiai folyosója természetes és természetközeli élőhelyeit és azok kapcsolatait nem veszélyezteti.

(2) Az ökológiai hálózat ökológiai folyosójának övezetében új beépítésre szánt terület nem jelölhető ki, kivéve, ha

a) a települési területet az ökológiai hálózat ökológiai folyosó, vagy az ökológiai hálózat magterület és az ökológiai hálózat ökológiai folyosó körülzárja, továbbá

b) a kijelölést más jogszabály nem tiltja.

(3) A (2) bekezdésben szereplő kivételek együttes fennállása esetén, a beépítésre

szánt terület csak az állami főépítési hatáskörében eljáró fővárosi és megyei kormányhivatalnak a területrendezési hatósági eljárása során kiadott területfelhasználási engedélye alapján jelölhető ki. Az eljárás során vizsgálni kell, hogy biztosított-e az ökológiai hálózat magterület és az ökológiai hálózat ökológiai folyosó természetes és természetközeli élőhelyeinek fennmaradása, valamint az ökológiai kapcsolatok zavartalan működése.

(4) Az ökológiai hálózat ökológiai folyosójának övezetében a közlekedési és energetikai infrastruktúra-hálózatok elemeinek nyomvonala, továbbá az erőművek az ökológiai folyosó és az érintkező magterület természetes élőhelyeinek fennmaradását biztosító módon, az azok közötti ökológiai kapcsolatok működését nem akadályozó műszaki megoldások alkalmazásával jelölhetők ki és helyezhetők el.

(5) Az ökológiai hálózat ökológiai folyosójának övezetében bányászati tevékenység folytatása a bányászati szempontból kivett helyekre vonatkozó előírások alkalmazásával engedélyezhető. Az övezetben új célkitermelőhely és külfejtéses művelésű bányatelek nem létesíthető, meglévő külfejtéses művelésű bányatelek horizontálisan nem bővíthető.

50. Ökológiai hálózat ökológiai folyosójának övezete

79. § Az ökológiai hálózat ökológiai folyosójának övezete tekintetében a 26. § szerinti övezeti előírások mellett a következő előírások alkalmazandók:

a) a településrendezési eszközök készítése során az ökológiai folyosók folytonosságát és folyamatossá tételét biztosítani kell;



- b) szántó művelési ágú területen - a Balatoni főépítész hozzájárulását követően - kizárólag út, közmű, vízgazdálkodási és vízkárelhárítási építmény helyezhető el;
- c) a kertés mezőgazdasági terület övezetébe is besorolt területeken a 2700 m²-nél kisebb telek nem építhető be;
- d) csarnok nem helyezhető el;
- e) új építmény elhelyezése, műszaki infrastruktúra telepítése csak tájba illesztve, az illetékes természetvédelmi hatóság, valamint a Balatoni főépítész hozzájárulása alapján történhet;
- f) 10 méter beépítési magasságot meghaladó építmény - a kizárólag kilátó rendeltetésű építmény és a víztorony kivételével - nem létesíthető;
- g) védelmi és közjóléti erdőtelepítés, külterületi fásítás kizárólag őshonos fafajokkal végezhető;
- h) * a területen környezetszennyező tevékenység nem folytatható, továbbá új vegyszertároló és hulladékkezelő létesítmény nem létesíthető, valamint energetikai célú növénytelepítés nem megengedett.

A Zala Megyei Közgyűlés 8/2019. (IX.27.) rendelete Zala megye területrendezési szabályzatáról, térségi Szerkezeti Tervéről és övezeteiről rendelkezik a térségi övezetek területi lehatárolásáról

4. § (1) A vármegye Térségi Övezeteinek területét $M=1:100.000$ méretarányban a rendelet 3.1.-3.16. mellékletei tartalmazzák az alábbiak szerint az országos övezetek a következők: 3.1. Ökológiai hálózat magterületének övezete, 3.2. Ökológiai hálózat ökológiai folyosójának övezete, 3.3. Ökológiai hálózat puffterületének övezete, 3.4. Kiváló termőhelyi adottságú szántók övezete, 3.5. Jó termőhelyi adottságú szántók övezete, 3.6. Erdők övezete, 3.7. Erdőtelepítésre javasolt terület övezete, 3.8. Tájképvédelmi terület övezete, 3.9. Világörökségi és világörökségi várományos területek övezete, 3.10. vízminőség-védelmi terület övezete, 3.11. Nagyvízi meder övezete, 3.12. Honvédelmi és katonai célú terület övezete, a vármegyei övezetek a következők: 3.13. Ásványi nyersanyagvagyon övezete, 3.14. Földtani veszélyforrás terület övezete, egyedileg meghatározott vármegyei övezetek: 3.15. Gazdaságfejlesztési és innovációs övezet, 3.16. Kiemelt turisztikai övezet.

TÁJKARAKTER



Kivágat Magyarország Ökoszisztéma-
Alaptérképéből



Komplex felszínborítás-típus

- 1601 - Település-vízmozaik
- 7001 - Dominancia nélküli
- 7001 - Dominancia nélküli



Tájkarakter-típus

- Változatos felszínborítású, hullámos síksági és dombosági medencetáj vízfolyásokkal
- Változatos felszínborítású hegységperem, domboság, medence és völgy
- Erdődomináns, jellemzően mozaikos dombosági táj

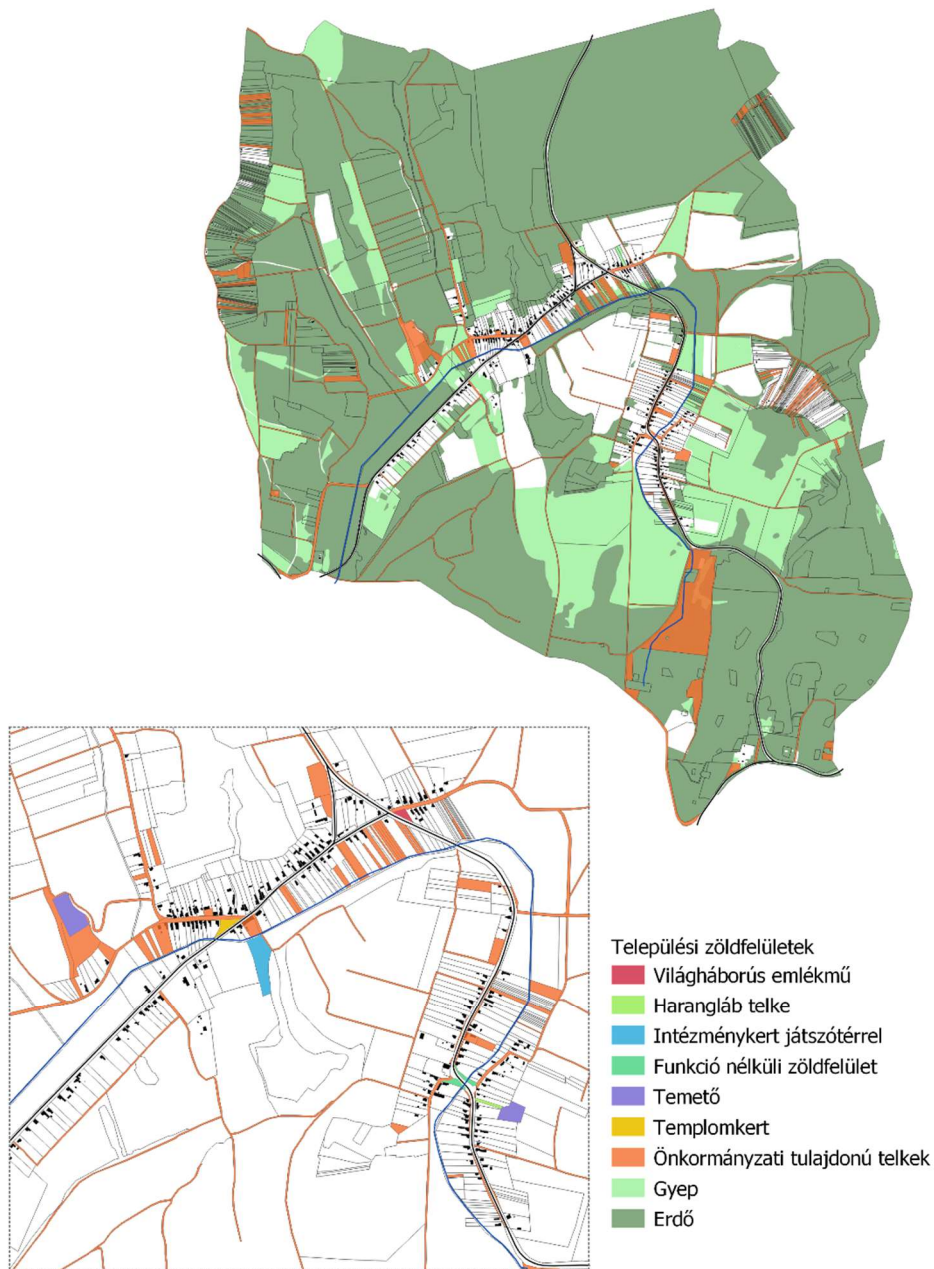
A tájat meghatározza a vízrajz, a domborzati viszonyok és a kitettség, melynek köszönhetően változatos, mozaikos tájszerkezet jött létre. Az É-D-i irányú völgyhálózat között erősen tagolt dombosorok alakultak ki, amelyeket szigetszerűen kiemelkedő aszimmetrikus dombhátak és dombtetők jellemeznek. Az úthálózat követi az völgyeket, erre fűződnek fel az aprófalvas települések. A dombvidéki részeket összefüggő erdőterületek borítják, melyek nagy arányban bükkösök, gyertyános-tölgyesek és patakmenti égeresek. A kedvező kitettségű domboldalakon jellemzően zártkerteket találunk. A nagyobb vízfolyások völgyében kistáblás szántóföldek, míg a dombvidéki kisvízfolyások mentén legelőterületek fordulnak elő. A domborzati viszonyoknak köszönhetően számos pontról nyílik kilátás a tájra.

A környező települések a Zalában megszokott aprófalvas jellegűek, többnyire egyutcásak. A telekkialakítás miatt jellemző az oldalhatáros beépítés és a hátsó kertben a háztáji gazdálkodáshoz kapcsolódó egységek megléte. Szintén, az országos viszonylathoz képest, nagyobb gyümölcsöskertek és a szőlőterületek aránya. A vidék gazdasági fejlődését nagyban befolyásolta a szénhidrogén-mezők felfedezése az 1930-as években, illetve a kedvező adottságok miatt lett hírhedt a Dél-Zalai borvidék.

Lispezsentadorján karakterét meghatározza a domborzat, a dombokat borító erdőterületek, a lankásabb részeken elterülő gyepek a hagyásfákkal. A házak megbújnak a völgyben, a látvány fokozatosan tárul fel. A völgyben erős a patak völgy hatása az összképre: a patakot kísérő vegetáció megjelenik a lakott terület egészén, valamint a vízfolyást kísérő vizenyős rétek egy-egy fűzfával szintén meghatározzák a látványt. A beépítés módja szellős, hagyományos formákat követ, a házak magassága egyszintes, csak a templomtorony emelkedik ki közülük.



ZÖLDINFRASTRUKTÚRA HÁLÓZAT VIZSGÁLATA, A TELEPÜLÉSI ZÖLDFELÜLETI RENDSZER ELEMEI



Szerkezeti-, kondicionáló szempontból lényeges valamint a zöldfelületi karaktert meghatározó elemek

A települési zöldfelületi rendszer meghatározó elemei belterületen a közhasználatú zöldterületek, zöldfelületi jellegű intézmények, lakókertek, közlekedési zöldfelületek.

A zöldfelületi rendszer szempontjából meghatározóak a települést övező összefüggő erdőterületek és a természetközeli rétek, legelők területei, amelyek védelmét a település terv teljes mértékben biztosítja.

Közhatalmatú zöldterületek

A település központjában egyik központjában magasodik a Szentadorjáni templom. A hozzá tartozó zöldfelület gondozott, a templom mögött még hosszan elnyúlik. A másik központban lévő útágazás fogja közre a világháborús emlékművet. A Polgármesteri Hivatal telkén van a településnek játszótér, bár a játszószerkezők száma csekély, állapotuk kifogásolható. Lipe településrésze belsejében kiszélesedő, sávszerű zöldfelületek találhatók. Ezek jelenleg nem rendelkeznek funkcióval, de központi helyzetükkel fogva lehetőségeket tartogatnak. A harangláb önkormányzati telken áll, kapcsolatot biztosít az utca és a temető között. Mindkét településrészt saját temetővel rendelkezik.

Közlekedési zöldfelületek

Az utak menti zöldsávok eltérőek a két településrészen. Lipe keskenyebbek, szikkasztóárok nem jellemző, míg Szentadorjánon többnyire megoldott a csapadékvíz szikkasztása. Az útmenti zöldsávok gyepterületek, fát elvételek ültettek. Fasor nincs a településen.

Lakóterületi kertek

A zöldfelületi rendszer szempontjából meghatározóak továbbá a lakóterületek kertrészei és az egyéb hagyományos falusias belterületi kertek is, melyek beépítés mentesen történő megőrzése meghatározóan fontos nemcsak zöldfelületi, de az egységes településképet, történeti településszerkezet megőrzése szempontjából is. Ugyan a belterület lombkorona borítottsága nem jelentős, a telkek zöldfelületi aránya magas. és a külterületi erdők ellensúlyozzák ezt. Karakteresek, az utcaképet meghatározóak a telkeken elszórtan ültetett lucfenyők.

Külterületi zöldinfrastruktúra

Az erdőterületek természetsszerű jellegükkel, kiterjedésükkel fogva számos ökoszisztéma szolgáltatást biztosítanak. Fontosak, mint természeti örökség, aktív rekreációt szolgáló terület, kondicionáló felület és élőhely. A meredekebb domboldalakokat védi az erózióveszélytől. Az összefüggő, nagy kiterjedésű erdőterületek, és a helyi klímára jellemző fajok magas aránya elősegíti az itt megtalálható társulások stabilitását.

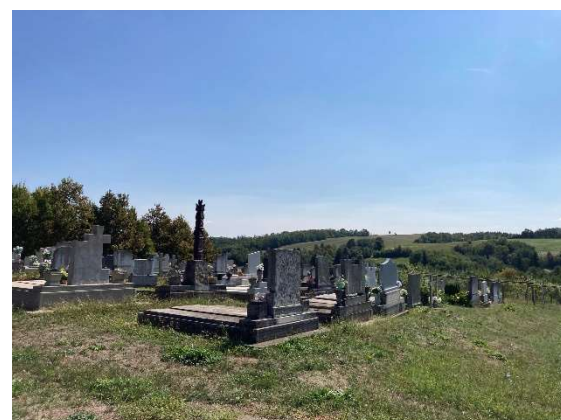
Magas a gyepterületek aránya, elsősorban a vízfolyások völgyében- ezeket legelőként, illetve kaszálóként hasznosítják. A felhagyott szőlők helyén cserjések és gyepek jöttek létre, melyek értékes élőhelyek. A mezsgyéken kialakult szegélynövényzet ökotón, átmeneti élőhely, mely nagyban hozzájárul a biodiverzitáshoz. A fokozatos átmenetben, a széles szegélyzónában magas diverzitás találunk.



Szentadorjáni templom



Polgármesteri Hivatal és játszótér



Temető kilátással

A vízfolyások mentén kialakult vizes élőhelyek számos fajnak adnak otthont, ráadásul vonalas jellegüknél fogva fontos szerepük van a zöldfelületek közötti összeköttetésben. Értékes élőhelyek a patakok menti égerligetek és a fajgazdag láprétek.

Zöldfelületi ellátottság értékelése

A település belterületi zöldfelületi ellátottsága kedvező, valamint jól karbantartott. A felületként megjelenő elemek mellett értékes fák is találhatóak. A növényzetnek fontos karakter meghatározó szerepe is van Bázakerettye esetében, hiszen jelentősen eltér a környező zalai településektől. Belterületen a szabályozási terv jelentős kiterjedésű területeket sorolt zöldterületi övezetbe, így az egy főre jutó zöldterület bőven meghaladja a minimumértéket. A kijelölt zöldterületek faállománya növelhető, funkciók nem jellemzőek.

2.12. közlekedés

A közlekedési vizsgálat és fejlesztési javaslat az „A településrendezési tervek közúti közlekedési munkarészei – Tartalmi követelmények” megnevezésű, e-UT 02.01.41 sz. ütügyi műszaki előírásban foglaltak szerint készült, figyelembe véve az e-UT 03.01.11 Közutak tervezése ütügyi műszaki előírásban foglaltakat, és összhangban a további kapcsolódó előírásokkal, jogszabályokkal.

A település tágabb térsége közlekedési kapcsolatainak vizsgálata

Lispezsentadorján település területét az országos mellékút hálózat elemei közül a 7537 j. összekötő út, a 7541 j. összekötő út érinti, Nagylengyel, 8983 ami a Magyar Közút Nonprofit Zrt. kezelésében áll.

A 7537 j. összekötő út a 7536 j. összekötő út 7+904 m szelvényéből indul Felsőborsfa településről. A 7537 j. összekötő út 29+235 m szelvényig tart és a 75 sz. másodrendű főútra csatlakozik 61+635 m szelvényben. Lispezsentadorján településen a 7+765 m és 12+514 m szelvények között húzódik.

A 7541 j. összekötő út a 7538 j. összekötő út 8+324 m szelvényből ered és a 7537 j. összekötő út 11+437 m szelvényébe csatlakozik be. Lispezsentadorján településen a 6+412m és a 8+474 m szelvények között húzódik.

Lispezsentadorján településnek Bázakerettye, Maróc, Kányavára és Pördefölde településsel van közvetlen közúti kapcsolata.

Lispezsentadorján településről a megyeszékhelyet, Zalaegerszeget Páka, Ortaháza, Mikekarácsonyfa, Nova, Barlahida, Petrikeresztúr, Nagylengyel érintésével a 75 sz. Keszthely-Bak-Rédics másodrendű főút nyomvonalon érhetjük el, 50 perces menetidővel. Érintett utak: 7537, 7543, 7548, 7547 j. utak és 75 sz. főút.

A településhez legközelebb eső gyorsforgalmi út az M70 autót és M7 autópálya.

A település belső közlekedési hálózatának és létesítményeinek vizsgálata

Lispezsentadorján település gyűjtőtűta Kossuth Lajos út, ami a 7537 j. összekötő útba csatlakozik.

A gyűjtőtűtakhoz kapcsolódnak a település mellékutcai. A főútakon és a gyűjtő utakon kívül a lakóutak szűkek, szabályozási szélességük kicsi. A külterületen található burkolatlan utak. is.

A gyűjtőtűt és lakóutak csomópontjai a gyűjtőtűtak felé elsőbbségadással szabályozottak. A lakóutak egymással egyenrangú kereszteződések alkottak, az elsőbbségadás jobbkéz-szabály alapján szabályozott. Az utcák kis forgalmúak, a csomópontok megfelelő kapacitástartalékkal rendelkeznek.

A belterület csomópontjai szintbeni kiépítésűek. A településen országos közutak csomópontja nem található.

A település területén az országos közutak és a gyűjtőtűt burkolatának minősége megfelelő, a lakóutak burkolatminősége megfelelő, illetve felújítandó.

Az utak megfelelő szolgáltatási szintjének érdekében kiemelt figyelmet kell fordítani a burkolat és a csapadékvíz elvezető rendszer karbantartására.

Csomópontok kialakítása

Az országos főutak és mellékutak csomópontjai valamennyien szintbeni kiépítésűek.

Lispezsentadorján település fő közlekedési csomópontjai:

A 7537 j. összekötő út és a 7541 j. összekötő út csomópontjában Erdőháti út felől „Elsőbbségadás kötelező!” táblával szabályozz.

A 7537 j. összekötő út és a 75803 j. átkötés és az Arany János út négyágú csomópontban a Fő út és az Arany János út felől „Elsőbbségadás kötelező!” tábla szabályozz. Arany János utcába az 5 t súlykorlátozó tábla van kihelyezve.

A 75803 j. átkötés és a 7541 j. összekötő út az Erdőháti út felől van ellátva „Elsőbbségadás kötelező!” táblával.

A település lakóutcáinak legnagyobb része a csomópontokban „Elsőbbségadás kötelező!” jelzőtábla szabályozza az elsőbbségadási viszonyokat. A lakóutcák egymással alkotott csomópontjaiban az áthaladás „Elsőbbségadás kötelező!”

A belterület csomópontjai szintbeli kiépítésűek. A csomópontok megfelelő kapacitástartalékkal rendelkeznek.

Csomópontokban több helyen nem biztosított a megfelelő belátás, fordulósugar.

A település forgalmi vizsgálata

A forgalmi vizsgálatot az országos forgalomszámlálási adatokból az e-UT 03.01.11 és e-UT 02.01.31 műszaki előírás szerint számított várható forgalmak segítségével végeztük el. A forgalmi vizsgálat alapja a 2022. évi országos forgalomszámlálási adatok. A települést érintő, illetve a fontosabb térségi utak forgalmát a „Lispezsentadorján térség forgalmi vizsgálata” című táblázat mutatja.

Az érintett útszakaszokról elmondható, hogy kiépítésüknek megfelelő kapacitástartalékkal rendelkeznek a mért forgalmi terhelések alapján. A külterületi önkormányzati utak forgalma a mezőgazdasági termeléssel kapcsolatos és minimális.

A jelentkező teherforgalom aránya a 7537 j. út érintett szakaszán a legmagasabb: 9%.

A 7541 j. összekötőút érintett szakaszán az éves és heti forgalomlefolys szerinti forgalomjellege „b” elővárosi jellegű szakaszokra, gyorsforgalmi- és főutak nagyvárosi közepes hétvégi forgalmú bevezető szakaszaira jellemző. A júliusi illetve augusztusi forgalom aránya az évi átlaghoz képest legfeljebb 1,20, a nyári vasárnapi és nyári hétköznapi forgalom hányadosa 0,7 – 0,90 közötti. A napi forgalomlefolys szerinti forgalomjellege „2”, amely az összes egyéb, az „1” vagy „3” jellegbe nem tartozó útra jellemző. Az esti és éjszakai forgalom aránya tavaszi és őszi hétköznapiokon átlagos, 21 és 25% közötti.

A 7537 j. út érintett szakaszának éves és heti forgalomlefolys szerinti forgalomjellege „e”, tranzit gyorsforgalmi utak- és főutak szakaszai idényjelleggel és erős hétvégi forgalommal, jelentősebb hétvégi, üdülő- és idegenforgalmat lebonyolító utakra jellemző forgalom. A júliusi illetve augusztusi forgalom aránya az évi átlaghoz képest 1,20 – 1,40 közötti, a nyári vasárnapi és nyári hétköznapi forgalom hányadosa nagyobb, mint 1,00. A napi forgalomlefolys szerinti forgalomjellege „3”, amely nagyobb városok belterületén fekvő utakra, üdülőterületeken lévő utakra, alsóbbrendű utakra jellemző. Az esti és éjszakai forgalom aránya tavaszi és őszi hétköznapiokon kicsi, legfeljebb 21%.

Utak állapota

A településen az országos közutak állapota általában közepes, több helyen felújításra szorul.

A helyi utak állapota általában közepes, rossz, szélességük keskeny, sok helyen felújításra, javításra szorul, szélesítésük szükséges.

Közösségi közlekedés

Közúti

Lispezsentadorján településen 5 db Volánbusz útvonal található.

- 6445 Nagykanizsa- Letenye- Borsfa- Bázakerettye- Lispezsentadorján
- 6446 Nagykanizsa- Bázakerettye- Csömödér- Lenti
- 6448 Nagykanizsa- Bázakerettye- Csömödér- Nova- Lenti
- 6521 Letenye- Csörnyeföld- Bázakerettye- Lasztonya- Bánokszentgyörgy
- 6560 Lenti- Csömödér- Páka- Bázakerettye

A község területén 6 db autóbusz megállóhely található:

- Lispezsentadorján, Dózsa u.
- Lispezsentadorján, bolt
- Lispezsentadorján, sportpálya
- Lispezsentadorján (Lipse), Kossuth u. 44.
- Bázakerettye, Budafapuszta
- Maróc, elágazás

Az autóbusz forgalom az országos közúton és a település gyűjtőútján bonyolódik. Az autóbusz megállóhelyek száma és elhelyezése az igényeknek megfelelő, a menetrendi járatok követési időközei megfelelőek, változás nem várható.

Kötőtpályás

A településen nincs kötőtpályás közlekedés.

Gyalogos és kerékpáros közlekedés

A település közterületein a gyalogos járdák kiépítettsége meglehetősen hiányos. Ez gyakran a szűk szabályozási szélességekkel magyarázható.

A gyalogos közlekedés számára vizsgálendő a meglévő lakóutcákon külön nyomvonalon vezetett járda kiépíthetőségének lehetősége. A gyalogosok biztonsága érdekében a meglévő járdaburkolatok állapotának jó karban tartása, a közvilágítás megfelelőségének felülvizsgálata javasolt.

A településen a helyi közlekedést sokan kerékpárral oldják meg. A település közigazgatási területén jelenleg nincs kiépítve kerékpárút. A gépjármű forgalom nem zavarja a közúton folyó kerékpárforgalmat.

Parkolás

A lakóterületek parkolási igényei telken belül kielégítettek. A központban található kereskedelmi egységhez és a művelődési házhoz burkolt parkoló kapcsolódik.

A tervezett települési fejlesztések esetében mindig figyelembe kell venni az adott beruházáshoz tartozó, az OTÉK által meghatározott, ingatlanon belül előírt parkoló szám elhelyezhetőségét.

Országos közlekedéshálózati fejlesztések